

Ua goja, hilha d'ua hada

Alavetz, qu'èra ua hilha d'ua hada qui èra goja en ua grana propietat. Qu'i avè un vailet tanben qui s'aucupava deth bestiar. Un dia aqueth vailet que partí entà anar har béver eths bueus. Lavetz quan esté ath bòrd de l'aiga qu'entenó ua votz en l'èr, de l'aute costat de l'aiga, qui cridava :

- Hòu ! boèr d'aquiu delà qui hès béver los *chauchàs* – los chauchàs qu'èran eths bueus- digas a Picanon que Picanon qu'ei mort.

Alavetz eth vailet quan arribè tà casa que digó :

- Que m'arriba ua dròlla d'istuèra ! Qu'èi entenut de *delà l'aiga* ua votz qui m'a dit « Hòu ! boèr d'aquiu delà qui hès béver los chauchàs digas a Picanon que Picanon qu'ei mort ».

Alavetz era goja qui èra juste en trin de *trempar la sopa*, qu'entenó aquerò, era que comprenè aqueth lengatge e qui èra aqueth Picanon. Ne digó pas arren *que s'amassè sas fustas* e que partí shens díser arren, ne la vedón pas mei.

Que partí tà lor e aquiu que trobè qu'èra Picanon –eth son pair lhèu ?- que Picanon qu'èra mort.

E alavetz ne'n sèi pas mei !

Cuelhut per las annadas 80 per Joan Pau Latrubesse auprès de Maria Lavia

Drin de vocabulari :

Chauchàs o *chachàs* : que son los bueus en la lenga de las hadas. Que caleré trobar en quina lenga – deus umans !- aqueth mot e vòu díser bueus. N'a pas ua origina gascona : que disem *cantar*, *camín*, *caut* e pas *chantar*, *chamin*, *chaut*.

delà l'aiga : luenh, de l'aute costat de l'aiga. Que trobam aquera expression en ua canta tradicionau :

Hilhòta de delà l'aiga

Passaretz ençà ?

Trempar la sopa : en la tradicion, quan la sopa èra cuèita, au moment de la servir, qu'i trempavan tranchas, lescas, arrèblas de pan

Que s'amassè sas fustas : expression metaforica « elle prit ses jambes à son cou ». *Las fustas* (en gascon *las hustas*) que son donc las camas. Per noste, *la husta* non s'enten pas mei. Que disen *lo bòis*. Que trobam lo mot en los noms de familha : Lafuste, Husté (*hustèr* : « charpantièr »). En espiar *Lo tresor dòu felibrige* de Frederic Mistrau que trobam *li fusto* « les jambes ». Perqué un mot en provençau en ua expression gascona ? Qu'ei lhèu mei aisit de díser *sas fustas* que *sas hustas* ?

Petit comentari :

Aqueth *Picanon*, Maria Lavia que ditz tanben *Picanòn* qu'ei drin estranh. Qu'ei lhèu a l'encòp lo nom d'un personatge e lo nom d'ua maison. Picanon que pòt estar lo mèste de la maison Picanon.

Qu'avem dejà explicat que en la tradicion las hadas n'an pas contactes dab los umans. Lo dia que son entutadas e que sòrten la nueit au clar de lua. Que pòden estar suspresas, a l'entrada d'ua cuèva, en un bòsc o au pè d'ua hont. Que s'escapan pr'amor qu'an paur de pèrder los lors poders.

Mes en aqueste conde n'ei pas atau. Que va mei luenh enquèra que los condes qui avem vist : la hilha d'ua hada qu'ei goja en ua gran propietat !

Lo boèr qu'enten lo messatge quan ei au bòrd de l'aiga. L'aiga, particularament las honts, que son endrets qui agradan a las hadas. Que podem breubar la poesia de Paul Tallez *La hont hadeta* qui canta lo grop Nadau. Totun, lo messatge non sembla pas partir de l'aiga mes de l'aire. Estranh.

Quan la hada enten lo recit deu boèr, que se'n va shens díser arren. Que podem pensar qu'ei emocionada mes totun qu'averé podut díser dus mots aus de la maison. Que sembla estar un comportament drin sauvatge.